

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

"เมตตาธรรมคำจุนโลก" พุทธวจนข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้พุทธศาสนิกชนทั้งปวงพึงยึดถือเป็นข้อปฏิบัติเพื่อความสุขของการอยู่ร่วมกันของมนุษยชาติอย่างมีความสุขตลอดชั่วกาลนาน (มูลนิธิศูนย์วิปัสสนาเชียงใหม่, ๒๕๕๑, หน้า ๑) กล่าวว่า"เนื่องจากความเมตตา กรุณาจะเกิดขึ้นได้ในจิตของบุคคลใดได้ ต่อเมื่อบุคคลนั้นประสบต่ออารมณ์ของความทุกข์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า หรือตั้งจิตระลึกถึงความทุกข์นั้นๆ ให้มาปรากฏในดวงจิต คนที่เข้าใจดีในความทุกข์นั้นหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับความทุกข์มาก่อน จึงเกิดความเข้าใจและเห็นใจว่า คนหรือสัตว์ที่กำลังตกทุกข์ได้ยากอยู่นั้นมีความรู้สึกเช่นไร" ในการพัฒนาบุคคลนั้นควร เริ่มด้วยการจำกัดจำนวนประชากรเป็นอันดับแรก ขึ้นต่อไปจึงเริ่มปลูกฝังลักษณะความเป็นผลเมืองที่ดี และสร้างลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ตามลำดับคนที่ประเทศชาติต้องการ คือคนดีที่มีความรู้ความสามารถดี มีคุณธรรมทางใจดี และมีความประพฤติดี (ปัญญาันท์ทภิกขุ, ๒๕๔๙, หน้า ๒๓) โดยเฉพาะเรื่องคุณธรรมนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรปลูกฝังให้กับบุคคล หากบ้านเมืองใดขาดคนดีมีคุณธรรมแล้วบ้านเมืองนั้นย่อมประสบความหายนะ เพราะประชาชนจะไม่รู้จักที่จะควบคุมให้เกิดความพอเหมาะพอดีของสังคม ฉะนั้น จึงต้องช่วยกันสร้างคนดีให้เกิดขึ้นในประเทศชาติบ้านเมือง (ดวงรัษฎ์ ศตะนาวิน, ๒๕๑๓, หน้า ๕๘)

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปหลายด้าน ตามกระแสโลกาภิวัตน์ใน ๕ มิติ คือมิติทางประชากร มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและทางมิติทางการเมืองและภัยอันตรายต่างๆ ในสังคมที่เป็นอยู่ในตอนนี้จึงมีความคิดที่จะเอากิจกรรมต่างๆ มาเป็นตัววัด การพัฒนาความเมตตา กรุณา วิเศษ ชินวงศ์ (๒๕๔๔, หน้า ๔) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและทางเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มผลผลิต ทำให้ค่านิยมความดีงาม คุณธรรม จริยธรรม เริ่มเบี่ยงเบนจากศีลธรรม จรรยาทางศาสนา เงินเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตคนมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป การมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยการช่วยเหลือกันตลอดจนการทำ ความดีเพื่อสังคมต่อไปดัง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๒, หน้า ๑๑) ในบททั่วไป กล่าวว่าความมุ่งหมายและหลักการในการศึกษา มาตรา ๖ ระบุว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข "มาตรา ๗ ระบุว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก การที่สังคมและชุมชน จะสงบร่มเย็นได้นั้น ก็ต้องมี ความสำคัญสูงสุดได้ต้องอาศัยความร่วมมือ ของคนในชุมชน ที่จะทำความดี เป็นพลเมืองดีของ

สังคม คือความสุขและความสงบของสังคม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงศึกษาธิการ อันที่จะพัฒนาอุปนิสัย ส่วนหนึ่งของสังคม ที่จะช่วยกันปลูกฝังคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และพัฒนาตนเองให้เป็นเยาวชนที่ดีต่อไปในอนาคตของชาติ อุษา สุทธิสาคร (๒๕๔๓, หน้า ๕๖) กล่าวว่า เนื่องจากในสภาพปัจจุบัน ในโรงเรียนประสบปัญหาด้านความประพฤติและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ นักเรียนมาโดยตลอด นักเรียนยิ่งเรียนสูงขึ้นปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ก็เพิ่มมากขึ้น เช่น ปัญหาการขาดความรับผิดชอบ การขาดระเบียบวินัย (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๕, หน้า ๓) ได้มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาโดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมความเมตตากรุณา เพื่อสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช ๒๕๒๔ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๓๓) (กรมวิชาการ, ๒๕๓๕, หน้า ๕ - ๖) ได้มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาหาวิธีแก้ปัญหา มีความรู้และทักษะตามศักยภาพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพพร้อมกันพัฒนาสังคมด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมซึ่งมีแนวดำเนินการได้โดยเสริมสร้างค่านิยม จะต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน อันได้แก่ ชยัน ประหยัด อุดม มีวินัย รับผิดชอบควบคู่ไปด้วย นอกจากนี้ความเมตตากรุณายังเป็นคุณลักษณะจริยธรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีวุฒิภาวะด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม เพราะบุคคลแต่ละคน มีบทบาทที่จะต้องกระทำมากมาย เช่น บทบาทของลูก บทบาทของแม่ บทบาทของนักเรียน บทบาทของครู บทบาทของพลเมืองที่ดี ถ้าทุกคนมีความเมตตากรุณาย่อมทำให้สังคมนั้นมีความเจริญรุ่งเรืองประเทศชาติก็จะพัฒนาไปได้ดี จรรยาสุวรรณหัต (๒๕๑๐, หน้า ๘) กล่าวว่า การปลูกฝังหรือควบคุมพัฒนาให้มีความเมตตากรุณา เป็นงานใหญ่ของบิดา มารดา และครู อาจารย์ ตลอดจนผู้บริหารทั้งหลายในวงการธุรกิจต่างๆ และวงการศึกษาวงการใดมีความเมตตากรุณาสูง ความเคารพกฎเกณฑ์ กติกา และภาระหน้าที่กันจริงๆ วงการนี้มีความเจริญก้าวหน้า ในทางตรงกันข้ามถ้าปล่อยปละละเลย ไม่เห็นความเมตตากรุณา ก็จะมีผลความสับสนวุ่นวาย ตามใจตนเองจนอยากที่แก้ไขเยาวชนอย่างเร่งด่วน

ในปัจจุบันพิจารณาปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสังคมซึ่งบุคคลต่างฝ่ายต่างคิดแต่จะเบียดเบียนกัน ข่มเหงกัน ไม่เห็นอกเห็นใจกัน ผู้มีอำนาจมากกว่ามักจะข่มเหงผู้มีอำนาจน้อยกว่าอยู่อย่างนั้น เห็นว่าเกิดจากการขาดคุณธรรมด้านความเมตตากรุณาของคนเราจะอยู่กันอย่างมีความสุขได้ต้องอาศัยความเป็นผู้มีความเมตตากรุณาต่อกัน บุคคลที่มีความเมตตากรุณาจะไม่มีใครปองร้าย ไม่มีใครคิดพยาบาทอาฆาต ทั้งเป็นที่รักนับถือของคนทั่วไป ส่วนผู้ที่ได้รับผลของความเมตตากรุณาก็ย่อมได้รับความสุขในตนเองเป็นรางวัล (โสมรสมิ์ จันทระประภา, ๒๕๔๓, หน้า ๑๓๘) ความเมตตากรุณาจึงเป็นคุณธรรมที่ควรได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับบุคคล และควรเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กเพราะจิตใจและความประพฤติที่ดี มีระเบียบ ซึ่งเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเองได้ แต่เกิดจากการปลูกฝังหัดอบรมและสนับสนุนส่งเสริมกันอย่างจริงจังสม่ำเสมอตั้งแต่วัยเด็กเกิดมา

โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี สร้างเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐ โดยริ้ออาคารเก่าของโรงเรียนบ้านपालานหินดาตมาสร้างมีพื้นที่ ๑๐ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา โดยนายแซ หมวกเหล็ก กำหนดตำบลคำพรานเป็นผู้มอบให้ มีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับบ้านของคนในชุมชนบ้านท่าฤทธิ
ทิศตะวันออก	ติดกับไร่ข้าวโพดและอ้อยของชาวบ้าน
ทิศตะวันตก	ติดกับไร่อ้อยของคนในชุมชน
ทิศใต้	ติดกับไร่อ้อยของคนในชุมชน

สภาพชุมชนรอบๆบริเวณโรงเรียนนั้นมีลักษณะชุมชนกระจายไม่หนาแน่นอยู่ห่างจากอำเภอวังม่วง ประมาณ ๖ กิโลเมตร อยู่ในเขตชลประทานแม่น้ำป่าสัก ซึ่งเป็นพื้นที่ค่อนข้างสูง ดอนจากเขื่อน มีประชากรประมาณ ๕๐๐ คน อาชีพหลักของคนในชุมชน คือ เกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ รับจ้างทำประมงสัตว์น้ำ เนื่องจากเป็นอาชีพดั้งเดิม คนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธมีประเพณี ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป

โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตั้งอยู่หมู่ที่ ๑ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี สร้างเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐ โดยริ้ออาคารเก่าของโรงเรียนบ้านपालานหินดาตมาสร้างมีพื้นที่ ๑๐ ไร่ ๓ งาน ๒๐ ตารางวา โดยนายแซ หมวกเหล็ก กำหนดตำบลคำพรานเป็นผู้มอบให้ เปิดสอนเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๑๒ โดยนายอำเภอฤทธิทอง บัญญัติ เป็นประธานในพิธี มีข้าราชการครู ๒ คน คือ นางลำไย โชติวงษ์ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ และนายอุทัย สุกใส

ปี พ.ศ. ๒๕๑๙ นายสละ วิจารณ์ ได้รับแต่งตั้งมาดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ได้งบประมาณสร้าง บ้านพักครูแบบกรมสามัญ จำนวน ๑ หลัง ชาวบ้านสร้างร่วม ๒ ที่นั่ง วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๒๓ โอนมาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ และได้งบประมาณสร้างร่วม แบบกรมอนามัยจำนวน ๑ หลัง ๕ ที่นั่ง และได้งบจากสภาตำบลในการสร้างถึงน้ำซีเมนต์แบบ ฟ. ๓๓ จำนวน ๑ ชุก

ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ นักศึกษาชมรมอาสาสมัครวิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยาสร้างอาคารชั่วคราว ขนาด ๖ x ๘ เมตร ๑ หลัง และได้งบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ สปช.๑๐๓ / ๒๖ จำนวน ๑ หลัง ๓ ห้องเรียน

ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ รื้อย้ายโรงเก็บลานจากที่ราชพัสดุมาสร้างโรงอาหาร นายสละ วิจารณ์ ย้าย นายวินัย เขียวไม้งาม มาดำรงตำแหน่งแทน และได้รื้อย้ายบ้านพักครูจาก สปอ.เสาให้มาสร้าง ๑ หลัง ปี พ.ศ.๒๕๒๘ ได้งบประมาณสร้างเรือนเพาะชำ แบบ พ.๑ จำนวน ๑ หลัง นายวินัย เขียวไม้งาม ย้ายไป นายมนัส พุทธรักษา รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่

ปี พ.ศ.๒๕๒๙ ได้งบสร้างอาคารเอนกประสงค์ แบบ สปช.๒๐๒ / ๒๖ นายสมโพธิ ช่างสีทา มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่

ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้งบประมาณสร้างถังน้ำซีเมนต์แบบ ฝ.๓๓ จำนวน ๑ ชุด นายบัญญัติ วงษ์ประยูร สส.สระบุรี จัดสรรงบประมาณจังหวัด จำนวน ๑๕,๐๐๐ บาท สร้างสนามเด็กเล่นและโรงเรียนได้เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก

ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้บรรจุนักการศึกษา นายสมบุรณ์ ปราบสูงเนิน และได้งบประมาณสร้างส้วมแบบ สปช.๖๐๑/๒๖ จำนวน ๑ หลัง ๔ ที่นั่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้งบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ สปช.๑๐๕/๒๙ จำนวน ๑ หลัง ๒ ชั้น ๖ ห้องเรียน นายสมโพธิ ช่างสีทา ย้ายไป นายสุดใจ มอญรัตน์ มารักษาการในตำแหน่ง และได้แต่งตั้ง นายภักดี ทศตะ มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่

ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้งบประมาณสร้างบ้านพักครู ๑ หลัง รพช.มาขุดบ่อบาดาล ๑ บ่อ พร้อมเครื่องโยก โรงเรียนเข้าโครงการ กศ.พช. นายภักดี ทศตะ ย้ายไป นายเชาวลิต แต้มสาระ รักษาการในตำแหน่ง

ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๓๖ นายสมบัติ เขม้นเขตรการ ย้ายมาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ และในปี พ.ศ.๒๕๓๗ โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนป่าสักตามโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสัก ซึ่งกรมชลประทานได้ขออนุญาตต่อ สปช. ในการขอใช้พื้นที่ของโรงเรียนในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสัก จากผลกระทบดังกล่าวในราวปี ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นปีที่การก่อสร้างแล้วเสร็จโรงเรียนปัจจุบันจะถูกน้ำท่วมจากการกักเก็บน้ำ ทำให้ต้องอพยพหรือย้ายโรงเรียนออกไป

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ เจ้าหน้าที่โครงการได้เข้ามาสำรวจและประเมินทรัพย์สินของโรงเรียนและประเมินค่าชดเชยเป็นเงิน ๓, ๔๔๕,๙๙๗.๙๑ บาท ส่วนที่ดินเป็นที่ราชพัสดุทางโครงการไม่ประเมินราคาให้ ซึ่งทรัพย์สินที่เป็นอาคารเรียนและอาคารประกอบต่างๆ สปจ.สระบุรี ได้ดำเนินการขายทุกรายการที่ไม่มีผู้ขอใช้ ส่วนอาคารเรียนแบบ สปช.๑๐๖ / ๒๖ และ สปช. ๒๐๕ / ๒๙ โรงเรียนบ้านดงมะเกลือมารื้อย้ายไป

ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ วันที่ ๑๙ ธันวาคม นายสมบัติ เขม้นเขตรการ ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนวัดชำผักแพรว อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี นายชาติ มูลมณี อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านโป่ง-ตะขบ ย้ายมาดำรงตำแหน่งแทน เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๔

ปี พ.ศ.๒๕๔๖ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ นายณรงค์ พันธุ์ทอง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดวังยาง มารักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ นายชาติ มูลมณี อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ไปรักษาการในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านดงมะเกลือ

วันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ นายชาติ มูลมณี ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบึงไม้ อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี นายณรงค์ พันธุ์ทอง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดวังยาง ย้ายมาดำรงตำแหน่งแทน

ปี พ.ศ.๒๕๔๗ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๗ นายณรงค์ พันธุ์ทอง ย้ายไปดำรงตำแหน่ง อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดบ้านยาง อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี นายวิจิต ราษฎร์ อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านหนองกรดสามัคคี ย้ายมาดำรงตำแหน่งแทนจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านท่าฤทธิเป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรี เขต ๒ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัด การศึกษา ๒ ระดับ คือ ระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ - ๒ ระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ มี จำนวนนักเรียนทั้งหมด ๑๐๐ คน และมีครูทั้งหมด ๗ คน ประกอบด้วย

๑. นายวิจิต	ราษฎร์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าฤทธิ
๒. นางสาววาริ	ศรีสาคร	
๓. นางสุทิน	ณ สงขลา	
๔. นางสาวหรัย	ไทยภูมิ	
๕. นางจิรวรรณ	โพธิ์เยี่ยม	
๖. นายธวัช	ปิ่นแก้ว	
๗. นางสาวเสาวคนธ์	เพ็งมะณี	

สำหรับวิธีการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังความเมตตาคุณธรรมนั้นมีหลายวิธีเทคนิคการปรับ พฤติกรรมและเทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ เทคนิค การปรับพฤติกรรมและเทคนิคการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (๒๕๔๑ หน้า ๖๕) ได้ทดลองนำเอาวิธีการที่ประยุกต์จากเทคนิคการ ปรับพฤติกรรมไปใช้ในการสร้างเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้มีประสิทธิผลนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสามารถให้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายของการ วิจัยได้ และเทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง

ในโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ ๑ - ๒ ซึ่งนักเรียนมีอายุระหว่าง ๖ - ๑๓ ปี จึงสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าวิธีการพัฒนาความเมตตาคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

คำถามการวิจัย

๑. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาความเมตตาคุณธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี เป็น อย่างไร

๒. แนวทางวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาความเมตตาคุณธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

๓. จะสามารถพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

๒. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

๓. เพื่อพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตพื้นที่

โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

๒. ขอบเขตประชากร

๒.๑ ผู้มีส่วนสำคัญ ได้แก่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๓ คน

๒.๒ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

๒.๒.๑ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าฤทธิและครูประจำชั้น จำนวน ๖ คน

๒.๒.๒ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน ๖ คน

๒.๒.๓ ตัวแทนกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๔ คน

๒.๒.๔ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในหมู่บ้าน จำนวน ๒ คน

๒.๒.๕ ผู้ใหญ่บ้านบ้านท่าฤทธิ จำนวน ๑ คน

๒.๒.๖ ผู้เชี่ยวชาญด้านความเมตตากรุณา จำนวน ๑ รูป

๓. ขอบเขตเนื้อหา

การพัฒนาความเมตตากรุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ - ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ดังนี้ ได้ยึดกรอบพัฒนาความเมตตากรุณาของ ประยูร รมุมจิตโต (๒๕๓๕, หน้า ๘๓) มีกรอบดังนี้

๓.๑ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

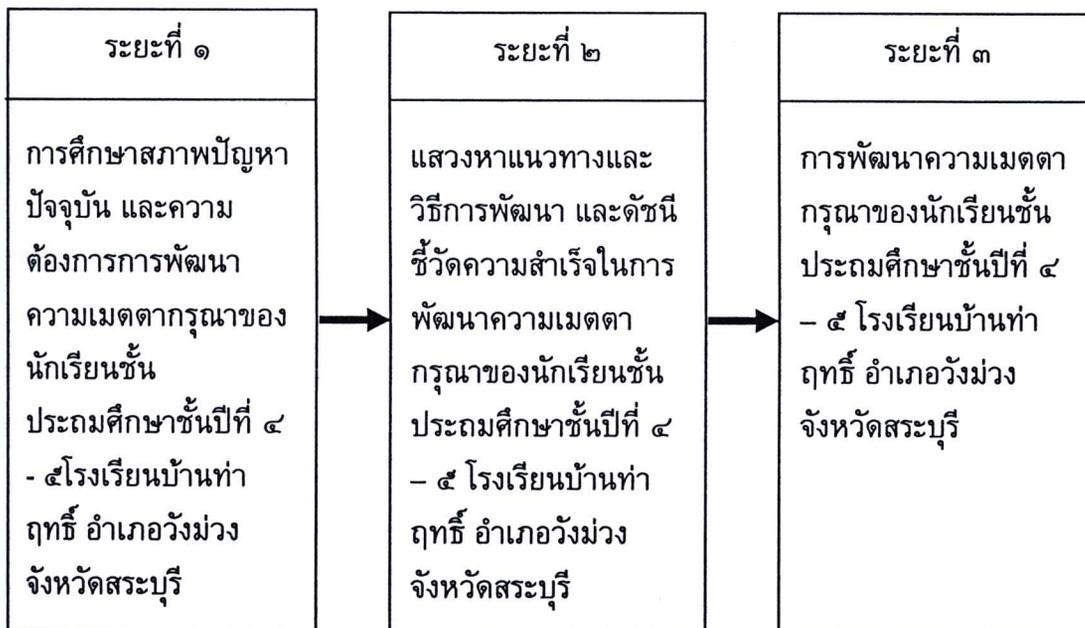
๓.๒ การไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๔. ขอบเขตระยะเวลา

๑ มิถุนายน ๒๕๕๒ – ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๒

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาความเมตตาคุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี ครั้งนี้ เป็นการพัฒนาระบวนการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมั่นว่า ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเมตตาคุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาตนเองของนักเรียนถ้าได้รับการเสริมพลังได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาโดยกำหนดการดำเนินการไว้ ๓ ระยะต่อเนื่องกัน ดังนี้

ภาพ ๑ ขั้นตอนการวิจัยและวิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาความเมตตาคุณาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิ อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

๑. การพัฒนาความเมตตาคุณา คือ การพัฒนาในด้านศีลธรรมจริยธรรม มีความรักซึ่งกันและกัน ปราบปรามจะให้ผู้อื่นเป็นสุข ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข สามารถแสดงออกได้โดยการช่วยเหลือโดยการกระทำ หรือ

วจา รวมถึงการไม่คิดร้ายต่อผู้อื่น ใน ๒ เรื่อง คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น การไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์

๒. ความเมตตา คือความปรารถนาดีโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ มีไมตรีจิตอันบริสุทธิ์ ปราศจากความผูกพัน ยึดติด ลุ่มหลง ในผู้ที่ตนแผ่เมตตาอยู่ ถ้ายังหวังผลตอบแทนหรือผูกพัน ยึดติด ลุ่มหลง ก็ไม่นับว่าเป็นเมตตาที่แท้จริง

๓. ความเมตตากรุณา คือ ความเอ็นดู ความรัก ความปรารถนาจะให้ผู้อื่นได้สุข

๔. นักเรียน หมายถึง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔ – ๕ โรงเรียนบ้านท่าฤทธิอำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จำนวน ๒๓ คน

๕. การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น คือ มีอาการแสดงออกทางกายและวจาที่แสดงต่อผู้อื่นด้วยการช่วยเหลือเพื่อนเมื่อได้รับการขอร้อง ไม่ยอมรับส่วนแบ่งในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วและไม่รับสิ่งตอบแทน เพื่อการเสียสละในส่วนแบ่งของตนให้ผู้ที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นมากกว่า และส่งเสริมความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ, อารมณ์ และสังคมต่อไป

๖. การไม่เบียดเบียนผู้อื่นให้เป็นทุกข์ คือ การไม่ทำความเดือดร้อนให้กับคนอื่น ๆ ไม่ดูหมิ่น เสียดสี ช่มชู้ แสดงความสุภาพอ่อนโยน พุดวาจาสุภาพกับบุคคลทั่วไป ช่วยไกลเกลี่ยความแตกแยกในหมู่คณะ ไม่สนับสนุนให้เกิดการแตกแยก มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นปฏิบัติตนเพื่อส่วนรวม พุดให้กำลังใจเพื่อน ไม่พุดให้กลุ่มเพื่อนหมุดกำลังใจในการทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. ผู้เรียนเกิดความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาความเมตตากรุณาลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

๒. นักเรียนมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ ในการใช้ความเมตตากรุณาต่อเพื่อนและสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัวของนักเรียน

๓. นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาความเมตตากรุณาอันจะเกิดผลดีต่อโรงเรียนและชุมชนให้ได้รับความรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนา

๔. เป็นแนวทางสำหรับนำไปใช้ที่อื่นได้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาความเมตตากรุณาในโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป